

MAGYAR AFRIKA TÁRSASÁG
AFRICAN-HUNGARIAN UNION

AHU MAGYAR AFRIKA-TUDÁS TÁR
AHU HUNGARIAN AFRICA-KNOWLEDGE DATABASE

RÓHEIM, Géza

Az élet fonala / The Thread of Life

Eredeti közlés / Original publication:

Ethnographia, 1916, 27. évf., pp 275–281. old.

Elektronikus közlés/Electronic publication:

AHU MAGYAR AFRIKA-TUDÁS TÁR – 000.002.476

Dátum/Date: 2017. november / November 16.

filename: roheim_1916_AzEletFonala

Az elektronikus közlést előkészítette

/The electronic publication prepared by:

B. WALLNER, Erika és/and BIERNACZKY, Szilárd

Hivatkozás erre a dokumentumra/Cite this document

RÓHEIM, Géza: Az élet fonala / The Thread of Life, *AHU MATT*, 2017, pp 1–10. old., No. 000.002.476, <http://afrikatudastar.hu>

Eredeti forrás megtalálható/The original source is available:

Közkönyvtárakban / In public libraries

Kulcsszavak/Key words

magyar Afrika-kutatás, Róheim Géza összehasonlító párhuzamokat felsorakoztató tanulmánya az élet fonalával kapcsolatos világszerte élő néphit típusról (egy afrikai példával)

African studies in Hungary, Géza Róheim's study with numerous comparative parallels about the thread of life, a world-wide living element of folk beliefs (with an African example)

AZ ELSŐ MAGYAR, SZABAD FELHASZNÁLÁSÚ, ELEKTRONIKUS,
ÁGAZATI SZAKMAI KÖNYV-, TANULMÁNY-, CIKK- DOKUMEN-
TUM- és ADAT-TÁR/THE FIRST HUNGARIAN FREE ELECTRONIC
SECTORAL PROFESSIONAL DATABASE FOR BOOKS, STUDIES,
COMMUNICATIONS, DOCUMENTS AND INFORMATIONS

* magyar és idegen – angol, francia, német, orosz, spanyol, olasz és szükség szerint más – nyelveken készült publikációk elektronikus könyvtára/ writings in Hungarian and foreign – English, French, German, Russian, Spanish, Italian and other – languages

* az adattárban elhelyezett tartalmak szabad megközelítésűek, de olvasásuk vagy letöltésük regisztrációhoz kötött/the materials in the database are free but access or downloading are subject to registration

* Az Afrikai Magyar Egyesület non-profit civil szervezet, amely az oktatók, kutatók, diákok és érdeklődők számára hozta létre ezt az elektronikus adattári szolgáltatását, amelynek célja kettős, mindenekelőtt sokoldalú és gazdag anyagú ismeretekkel elősegíteni a magyar afrikanisztikai kutatásokat, illetve ismeret-igényt, másrészt feltárni az afrikai témájú hazai publikációs tevékenységet teljes dimenziójában a kezdetektől máig./The African-Hungarian Union is a non-profit organisation that has created this electronic database for lecturers, researchers, students and for those interested. The purpose of this database is twofold; on the one hand, we want to enrich the research of Hungarian Africa studies with versatile and plentiful information, on the other hand, we are planning to discover Hungarian publications with African themes in its entirety from the beginning until the present day.

AZ ÉLET FONALA

RÓHEIM, Géza

Ethnographia, 1916, 27. évf., pp 275–281. old.

Mikor Alkinoos a sokat túrt Odysseusnak megígéri, hogy minden bajtól megóvjá, „míg szeretett hona földjére lép”, hozzáteszi:

„...ott érje el aztán, Mit rászánt a kemény végzet és megfonták a moirák, Élte fonálszálán, mikor anyja világra hozá őt”.

A homéroszi kor felfogása szerint az történik az emberrel, amit az ἄῖσα, a sorsistennő, belefón a keletkező fonálba. A későbbi görög bit szerint Klothó fonja, Lachesis húzza, Atropos pedig elmetszi a fonalat.¹ Az újjörög népbíten a harmadik éjjel megjelenő öregasszonyok, a moirák szövik az ember élete fonalát.² A három csúf fonóasszony nemzetközi mesetípusának³ egy görög változatában a lusta leány előtt megnevezik magukat a fonók:

¹ Odyssea. VII. 196–198. s. (Kempff ford.) V. ö. Ilias XX. 127., 128. s. XXIV. 209.; 210. s. *Weizsäcker*: Moira. Ausf. Lexikon der gr. u. röm. Myth. II. 3084–3103. O. *Gruppe*: Griechische Mythologie und Religionsgeschichte. 1906. 880., 989. *Grimm*: Deutsche Mythologie. 1875. I. 344. Meleagrosnak hetednap jelennek meg a moirák. *Apollodoros*: Bibliotheca. I. 8., 2.

² *B. Schmidt*: Das Volksleben der Neugriechen. 1871. 210–221. A fonálról. 211., 212., 220.

³ *Aarne*: Verzeichnis der Märchentypen. F. F. Communications Nr. 3. 1910. 501. sz. *Bolte-Polivka*: Anmerkungen zu den K. u. II. M. 1913. 109–115. *Polivka*: Zeitschrift des Vereins für Volkskunde. X. 383–396. *Katona*: Magyar Népmese Typusok. Ethn. 1904. 28. *Sebestyén*: Kriza, Vadrózsák. 1910. II. 461., 462. jegyzet. A moirákról a balkáni meseanyagban. *L. Sainenu*: Basiuele Románé. 1895. 781–786., 998. *Krauss*: Sagen und Märchen der Südslaven. 1884. II. 76., 179., 218.

„Mink vagyunk a te moiráid, mi osztottuk ki neked azt a sorsot, hogy lusta légy.”⁴

Aegina szigetén a legidősebb moira kezeli az ollót, az ifjabbak egyike az orsót, másik a rokkát és a fonalat. Míg ezek ketten fonnak, meghatározzák a gyerek sorsát. A fonalat az orsó köré csavarják és minden csavarmenet egy évnek felel meg. Mikor meghatározták a gyerek sorsát, a legidősebbik elvágja a fonalat. Ha a fonál elszakad, mielőtt a moirák elvégezték mondókájukat, a szerencsétlen csak annyi évig él, ahány csavarmenet befejeződött, és megtörténik vele mindaz, a mit a moirák addig elmondtak. Évente, az ember születésnapján, a főmoira lecsavar egy menetet az orsóról, mikor így az egésztest lebonyolította, ütött a halál órája.

Másként az a hit is járja, hogy a legidősebb moira nem mondókája befejeztével, hanem csak a halálos órában vágja el a fonalat.⁵ A germán északon Helginek születésekor a kastélyba lépő nornák megfonják az élet fonlát, és egy arany fonalat feszítenek ki az égen napkelet-től napnyugatig.⁶

Scheftelovitz a zsidó hagyományból hoz fel példákat; a Midras szerint minden ember élete a gerincoszlop fonlán függ.⁷

⁴ *B. Schmidt*: Griechische Märchen, Sagen und Volkslieder. 1877. 65., 66.

⁵ *Thumb*: Zur neugriechischen Volkskunde. Zeitschrift des Vereins für Volkskunde. II. 130. Lásd 123–134. Die Schicksalsfrauen. A párkákról. *Wissoica*: Religion und Kultus der Römer. 1902. 212., 213. *L. Preller*: Römische Mythologie. 1858. 564. V. ö. még *G. F. Abbott*: Macedónián Folklore. 1903. 126. *Georgeakis et Pineaa*: Le Folk-Lore de Lesbos. (Litt. Pop. XXXI.) 1894. 330. V. ö. a hét Bathort. *A. Erman*: Die Ägyptische Religion. 1909. 95.

⁶ *Grimm*: Deutsche Mythologie. 1875. L 338. és további jegyzéket u. o. Továbbá az európai néphitben. *L. Laistner*: Das Rätsel der Sphinx. 1889. II. 383. *Henne am Rhyn*: Die deutsche Volkssage. 1879. 441–450. *Wlislocki*: Volksglaube und Volksbrauch der Siebenbürger Sachsen. 1893. 132–137. *Rochholz*: Alemannisches Kinderlied und Kinderspiel aus der Schweiz. 1857. 139–149. *V. J. Mansikka*: Über russische Zauberformeln. 1909. 193–202. F., *S. Krauss*: Sreca, Glück und Schicksal im Volksglauben der Südslaven. 1886. 118–134. *F. Mariáim*: Nascerea la Români. 1892. 149–161. *Weigand*: Die Aromunen. 1894. II. 121.

⁷ *J. Scheftelowitz*: Das Schlingen und Netzmotiv im Glauben und Brauch der Völker. 1812. 57. Idézi Midraš Tehillim. 11., 6. Jes. 38, 12. Jób. 4, 21., 7, 6.

Hogy a germán nornák fonálának csakugyan megfelel-e a magyarban az Ipolyi nyomán Wlislockitól konstruált Firtos (firogont = amennyit egyszerre fonni kiadnak) Nyújtod és Tartod (t. i. a fonalat), az nagyon kétséges.⁸

Közelebb áll már a keshalyik vörös szerencsefonala, amely vörös anyajegy gyanánt látszik a kiválasztott gyermek nyakán.⁹

Kínai felfogás szerint Joueh Lao, „a holdbeli öreg” köti össze el nem téphető vörös fonálával a leendő hitvestársak sorsát,¹⁰

A közép-celebesi toradják szerint „Ngkai mantande sonka” dönt élet és halál felett. Az ő lakásában külön-külön fonalakon lógnak az emberi lelkek. Ha egy ilyen fonalat elvág, egy lélek leesik, és az ember meghal.¹¹

A korjakok szerint az égisten küldi az újszülött lelket az anya méhébe. Az isten házában oszlopokon lógnak a lelkek, és minden lélekhez oda van kötve egy szíj. Hosszú szíj, hosszú életet jelent, rövid pedig a gyermek korai halálát.¹²

Bármennyire megszokott hasonlat is az európai nyelvekben az élet fonala, eredete ezért egy cseppet sem világos. Miért kerül analógiás kapcsolatba az emberélet *egy fonállal, a melynek elszakadása az élet végét jelenti?*

A feleletet megtaláljuk erre a kérdésre, ha meggondoljuk, hogy *az emberi élet valóban egy fonál elszakadásával kezdődik, t. i. a köldökzsinórával.*¹³ A köldökzsinórnak a gyermek testéről való elválása vagy elválasztása körülbelül minden népnél jelzi az *átmenet* pillanatát, amely végleg megszünteti a gyermek intrauterin életét és az anyával

⁸ Ipolyi: Magyar Mythologia. 1854. 89. Wlislocki: Volksglaube und religiöser Brauch der Magyaren. 1893. 11–14.

⁹ Wlislocki: Volksglaube und religiöser Brauch der Zigeuner. 1893. 11–14. V. ö. Rochholz: Kinderlied. 1857. 147.

¹⁰ J. J. M. de Groot: Les Fêtes annuelles et célébrées à Émoui. Annales du Musée Guimet. 1886. II. 476. A fonál összeköti az egymásnak szánt gyermekek lábát W. Grube: Religion und Kultus der Chinesen. 1910. 168. A moirák szerepéről a házasságnál. Schmidt: Volksleben der Neugriechen. 1871. 216.

¹¹ Juynboll: Indonesien. Archiv für Religionswissenschaft. VII. 1904. 510. idézi A. C. Kruyt-ot: Het Wezen van het Heidendom te Posso. Med. Ned. Zend. Gen. 1903. XLVIII. 21–35. V. ö. hasonló képzeteket a világ fájának leveleiről. Warneck: Die Religion der Batak. 1909. 49, 50.

¹² Jochelson: The Koryak. (Jesup North Pacific Exp. VI. P. I.) 1905. 26.

¹³ V. ö. A. van Gennep: Les Rites de Passage. 1909. 47, 72, 78.

való fizikai kapcsolatát. Ennek a sorsdöntő momentumnak megfelel az a misztikus kapcsolat, amely a gyermek és a placenta meg a köldökszinór között fennáll,¹⁴ amelyet valójában a gyermek és az anya közötti fizikai kapcsolat pszichikus pótképződményének kell felfognunk.

Torda-Aranyosszéken a placéntát a gyermek másának nevezik.¹⁵ Boroszlóban bokrétába kötve adják át az anyának a köldökszinórt; elteszik, mert szerencsét hoz.¹⁶

Dél-Ausztráliában Adelaide környékén szentnek tartják a placéntát.¹⁷

Dél-Celebesben a méhlepény a gyermek „nővére” a köldökszinór a „fivére”.¹⁸ Kizibában, ha ikrek születnek, négy gyermekről beszélnek, mert a két placéntát is számítják.¹⁹

A kubuk a placéntát és köldökszinórt a gyermek testileg fejletlen, de lelkileg annál fejlettebb testvéreinek tartják, a melyek egész életén át őrző angyalok gyanánt kísérik végig, de ha a köteles szertartásokat elmulasztják velük szemben, üldöző démonokká változnak.²⁰

Az osztjások a placéntát a szülésnél bepiszkított kendőbe csavarva nyírfahéjszekrénybe teszik, a szekrénybe pedig „aus einem

¹⁴ Az idevágó anyagot általában lásd *Frazer: The Magi Art.* 1911. I. 182–203. *U. a.: Balder the Beautiful.* 1913. 162, 163. (Régi kiadás *Golden Bough.* III. 392, 393.) *Floss–Renz: Das Kind.* 1911. I. 56–61. *Ploss–Bartels: Das Weib.* 1908. II. 255–278. *E. Crawley. The Mystic Rose.* 1902. 118, 119. *Meringer: Omphalos, Nabel, Nebel. Wörter und Sachen.* V. 1913. 43–91. *W. H. R. Roscher: Omphalos. Abh. Phil. Hist. Kl. d' Kngl. Sächs. Ges. d. Wiss.* XXIX. Nr. IX. 1913. 12–19, 131. *U. a.: Neue Omphalosstudien.* U. o. XXXI. Nr. I. 1915. 5–12.

¹⁵ *Jankó: Torda, Aranyosszék, Torockó magyar népe.* 249.

¹⁶ *P. Drechsler: Sitté, Brauch und Volksglaube in Schlesien.* 1903. I. 183. Az érzelmek ellentétpárokból való fellépését (ambivalentia) jellemzi, hogy ugyanekkor az anyával való kapcsolat másik zálogát, a placéntát el akarják rothasztani; olyan helyre ássák el, a hová sem nap, sem hold nem süt (mint az anyaméhben!) Ugyanígy *Strackerjan: Aberglaube und Sagen aus dem Herzogtum Oldenburg.* 1909. II. 202.

¹⁷ *Eyre: Journals of Two Expeditions.* 1845. II. 323. V. ö. *G. Taplin: The Narinyeri Tribe.* 1879. 33.

¹⁸ *E. Crawley: The Mystic Rose.* 1902. 119. Idézi *Matthcs-t: Bijdragen tot de Ethnologie van Zuid-Celebes.* 57, 59.

¹⁹ *Rehse: Kiziba. Land und Leute.* 1910. 117.

²⁰ *J. G. Frazer: Balder the Beautiful.* II. 162, 163. idézi *J. van Dongen-t: De Koboe in de... Residentie Palembang. Bijdragen tot de Taal, Land en Volkenkunde.* LXIII. 1910. 229.

besonderen Aberglauben” még egy kis húst vagy halat is tesznek és az egészet az erdőben egy félreeső fára akasztják.²¹

A tunguzok és jakutok szertartása a couvade analógiájából érthető, az apa jelezni akarja részét a gyermek életében, mert a maga testébe temeti azt, ami ezelőtt az anyáében volt.²² Itt ugyanis az a szokás, hogy az apa jóbarátaival együtt megeszi a méhlepényt.²³ A fával a köldökszínór révén szimpatiás kapcsolat jön létre, amelyben a fa bizonyára az egyik szülőnek mágikus *aequivalense*.²⁴

Anjouban fehér rózsabokor alá temetik a gyermek köldökszínóráját, ha azt akarják, hogy külseje előkelően sápadt legyen, piros rózsák alá, ha egészségtől kicsattanó arcszínre vágyódnak. Ha szőlőtöke alá temetik, a gyermek részeges lesz.²⁵

Mecklenburgban, ha a placentát egy fiatal fa gyökerénél öntik ki, a gyerek együtt nő a fával.²⁶

Nyugat-Afrikában a fan(g)ok törzsfőnöke gyakran megöntözi vízzel az elásott köldökszínórája fölé ültetett fát, amelyet élete szimbólumának tekint.²⁷

Dél-Celebesben kókuszdiófát ültetnek, és azzal a vízzel öntözik, amelyben születéskor a méhlepényt és köldökszínórt megmosták.²⁸

A maorik szent helyen ássák el a köldökszínórt, fiatal hajtást ültetve föléje. Ez volt a gyermek „tohu oranga”-ja, vagyis életének jele és

²¹ P. S. Pallas : Reise durch verschiedene Provinzen des Russischen Reichs. 1770. III. 53, 54. Georgi: Beschreibung aller Nationen des Russischen Reiches. 1776. 79.

²² V. ö. Reik: Die Couvade und die Psychogenese der Vergeltungsfurcht. Imago. 1914. Mélyebben fekvő magyarázata a rítusnak az *endophagia* (Steinmetz: Endokaunialismus. Mitt. d. anthr. Ges. in Wien. XXVI. t–60.) survivaljában keresendő; az apa a gyermek helyett eszi meg annak mását.

²³ J. G. Georgi: Beschreibung aller Nationen des Russischen Reiches. 1776. 79.

²⁴ Az egyén és a köldökszínór közötti kapcsolathoz. Lesbos szigetén, ha a gyerek nagyon gyakran keresi fel ugyanezt a helyet, anyja haragjában azt mondja „Oda dobták a köldökszínórodát”. Georgeakis et Pinean: Le Folk-Lore de Lesbos. 1894. 331., 332.

²⁵ P. Sebillot: Le Folkloré de Francé. III. 391.

²⁶ K. Bartsch: Sagen, Miirchen und Gebraucke aus Meklenburg. 1880. II. 43.

²⁷ Trilles: Le Totemisme chez les Fan. 1912. 508.

²⁸ Crawley: The Mystic Rose. 1902. 119. Matthes: Bijdragen tot de Ethnologie van Zuid-Celebes. 57, 59 idézve.

ha a fa virult, a gyermeknek jó dolga volt, ha hervadni kezdett veszedelem fenyegette.²⁹

A tuhue törzsnél az asszonyokat bizonyos fák megölelése termékenyíti meg; még pedig olyan fáké, amelyekre az ősök köldökszínőriai akasztják, és amelyekre még ma is felakasztják a gyermek köldökszínőriját.³⁰

A kwakiutloknál a fiú a placenta révén épp olyan mágikus kapcsolatba jut egy állattal, mint másutt a fával, mert itt a placentát olyan helyre teszik, a hol a hollók járnak, azután ha a holló megeszi a placentát, a fiú megszerzi a holló jóslótehetségét.³¹

Hasonló motívumok szerepelhetnek Jávában is, a hol a krokodilusoknak adják a gyermek placentáját.³²

Az európai népszokásban a köldökszínőr még egyszer játszik fontos szerepet a gyermek életében. Csehországban a fiúknak, mielőtt iskolába mennek, odaadják az eltett köldökszínőrt, hogy oldják meg a csomóját. Ha ez sikerül, a fiú jól fog tanulni.³³

Másutt a köldökszínőr megmutatása arra való, hogy a gyermeknek minden dolga sikerüljön az életben.³⁴ Székelyföldön hat éves korában vízbe teszik a köldökszínőrt és keresztül néznek rajta, ilyenkor meglátják a gyermek sorsát vagy jövődjét.³⁵ Rendszerint hét éves korá-

²⁹ R. Taylor: Te ika a Maui, or New-Zealand and its Inhabitants. 1870. 184. Dumont d'Urville: Voyage autour du monde sur la corvette Astrolabe. II. 444. E. Tregear: The Maori-Polynesian Comparative Dictionary. 1891. 292, 524. G. Bennet: Wanderings in New-South Wales. 1834. I. 128.

³⁰ W. Foy: Mikro, und Polynisien. Archiv für Religionswissenschaft. X. 557. id. W. H. Goldie: Maori Medical Lore. Transactions and Proceedings of the New-Zealand Institute XXXVII. 95–97.

³¹ Frazer: Magic Art. 1911. I. 197. ex Boas: Eleventh Report on the North Western Tribes of Canada British Assoc, 1896. 5.

³² A. C. Kruijt: Het Animisme in den indischen Archipel. 1906. 189.

³³ A. John: Sitté, Brauch und Volksglaube im deutschen Westböhmen. 1905. 104.

³⁴ G. Sajaktzis: Gräcowalachische Sitten und Gebräuche. Zeitschrift des V. f. Volksk. 1894. 135.

³⁵ Barátosi Balogh Benedek szíves közlése szerint. Köldökszínőr, placenta, burok a vízzel kapcsolatosak és a vízbefulladás elleni amuletek gyanánt szerepelnek (Meringer: Omphalos, Xabel, Nebel. Wörter und Sachen. V. 43–91. Moore: Diary of Ten Years in Western Australia. Descriptive Vocabulary. 1884. 9. Temesváry: Volksbräuche und Aberglauben bei der Geburtshilfe und Pflege der Neugeborenen in Ungarn 1900. 127. Leather: The Folk-Lore of Ilerefordshire. 1912. 112. Trevelyan: Folk-Lore and Folk

ban adják oda a gyermeknek a csomót, hogy oldja meg, ha ez sikerül, derék ember lesz belőle, a leány pedig majd jól tud varrni.³⁶ Ha az előbb a köldökzsinórban már az anyával való kapcsolat kézzelfogható zálogát láttuk, most tovább mehetünk és a csomó *megoldásában* a kapcsolat *feloldását*, az *infantis komplexumok megkötő erejének oldozását*, az élethez való alkalmazkodást, illetve az élet feladatainak *megoldását* ismerjük fel.³⁷

A köldökzsinór körül csoportosuló képzetkomplexum tehát alkalmas kiindulópont gyanánt szolgálhat a mitikussá való kivetülés folyamatára.

Az arunták Közép-Ausztráliában a szörből csavart kötélre burkolt köldökzsinórból nyakláncot készítenek, a melynek viselése segíti a gyermek növekedését és megóvjá őt minden bajtól.³⁸

Viszont a terhes asszony, új-görög néphit szerint, ne hordjon a nyaka körül cérnát vagy gyöngyfűzért, mert a köldökzsinór a gyermek nyaka köré csavarodik.³⁹

Ha tehát a mágikus egyenletből köldökzsinór = fonál, az első tagot elhagyjuk, akkor világos, hogy a szimbólum-képződés rendes útján meg kell kapnunk az élet fonalát. Vegyük tekintetbe azt is, a mit fenntebb az új-görög néphitből láttunk, hogy a fonál elvágása nem mindig a halál, hanem a születés pillanatában is történhetik, mint a köldökzsinóré,⁴⁰ ha pedig a halál pillanatában történik, akkor ebben a *megfordí-*

Stories of Wales. 1909. 265.), mert a magzatvízben élő embriókhoz hasonlóan viselőjük nem fulladhat bele a vízbe.

³⁶ *Temesváry*: Volksbräuche bei der Geburtshilfe. 1900. 127. A gordiusi csomó (*Frazer*: Taboo. 1911. 316.) mondája ennek a rítusnak mitikussá nagyítása.

³⁷ A beavatottak eddig is észrevehették, hogy ez a kis cikk már a psychoanalysishez közeledik; a bővebb megokolást és állásfoglalást lásd a később megjelenő nagyobb dolgozatokban.

³⁸ *Spencer and Gilten*: Native Tribes of Central-Australia. 1899. 467. Rarotongán a bálvány „lelke” egy madzag *L. Frobenius*: Weltanschauung der Naturvölker. 1896. 142. valószínűleg az emberi köldökzsinórnak mint külső léleknek utánpótlása. Megjegyzem, hogy az élet fonala mögött nem *csak* a köldökzsinórt látom, meg lehet találni a kapcsolatot *Scheftelowitz*: Das Schlingen und Netzmotiv. 1912. 57. nyomán a bűvös csomókkal és persze a *fonás* mágikus jelentőségével is. De a kiindulópont mégis maga az emberi test.

³⁹ *Thumb*: Zur neugriechischen Volkskunde. Z. d. V. für Volksk. II. 140.

⁴⁰ *Thumb*: i. h. 141.

tás jól ismert mitikus törvényét⁴¹ ismerjük fel, amely különösen a születésnél lefolyó momentumoknak a halálra való projiciálásában nyilvánul meg.⁴²

A földi élet, az anyaméhből való kiszabadulás, egy átmenet rítusával kezdődik, a köldökszínór elvágásával, a másvilági életnek, az anyaméhbe való visszatérésnek ugyanilyen átmeneti szertartással kell kezdődnie; elvágják az élet fonalát, a mitikus köldökszínórt.

A szamojédek szerint az alvilág, a mely az Ob torkolatának alsó részén van, „a hét ország köldökszínórmetsző banyá”-jának uralma alá tartozik. Ez szabja meg, mely pillanatban szülessen az ember s mikor haljon meg.⁴³

Igazat kell adnunk a késő kelta-római kornak, amely a párkákat, ezeket a mitikus bábaasszonyokat,⁴⁴ a deae matresszel azonosította,⁴⁵ valóban végső elemzésben nem egyebek ezek, mint az anya képzetének természetfelettivé növekedett árnyai.

Fejtegetéseinket, a melyeknek végső eredménye tehát annyi, hogy az élet fonala a köldökszínór, egy erdélyi román gyermekverssel zárjuk, a mely ezt a kapcsolatot megőrizte:

Heida, ihr Lieben
Wir reiten ins Land!
Haben ein goldnes Seil in der Hand!
Zwei Frauen die haben es gemacht
Haben es y.sponnen über Nacht;
Aus der Nabelschnur, zart und klein,
Spannen sie das Seil so golden und fein!
Die dritte Frau, die will es zerschneiden
Drum müssen wir reiten, immer nur reiten,
Denn die dritte aus ihrem dicken Fuss
Viel Kröten und Schlangen gebären muss. sat.⁴⁶

⁴¹ Frobenius: Weltanschauung der Naturvölker. 1896. 396.

⁴² O. Rank: Der Mythos von der Geburt des Helden. 1909.

⁴³ Trócsányi Zoltán: Szibéria szamojédjei között. Ethn. 1916. 71.

⁴⁴ Laistner: Das Rätsel der Sphinx. 1889. II. 383.

⁴⁵ R. Peter: Parca. Ausf. Lex. der gr. u. röm. Myth. III. 1570. *Ihm*: Matres, Matronae. U. o. 2473.

⁴⁶ Wlislöcki: Volksglaube und Volksbrauch der siebenbürger Sachsen. 1893. 132, 133. Wlislöcki szószerinti fordítása.